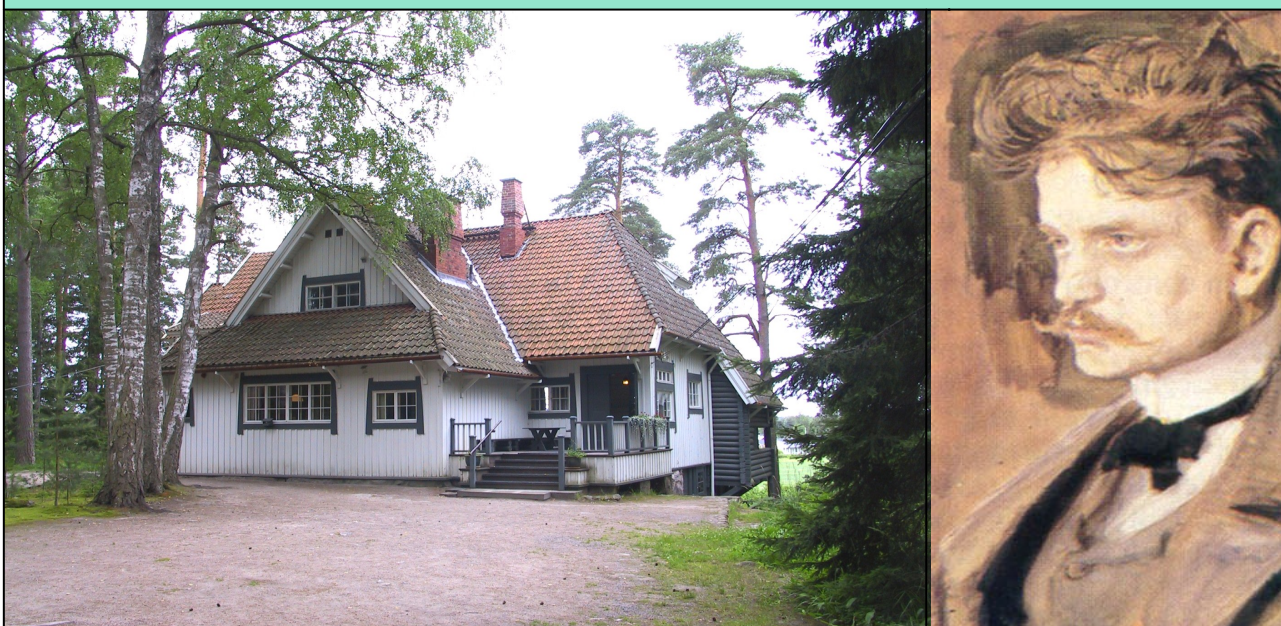

KOHO KOHTIA

NUMERO 20

JOULUKUU 2015

Sukuseuran syksyinen kokous- ja retkipäivä suuntautui Tuusulan rantatien kulttuurimaisemiin, missä sijaitsevat merkittävät taiteilijakodit. Alla kuvassa on Ainola, joka oli säveltäjämestari Jean Sibeliuksen ja hänen perheensä koti vuodesta 1904 lähtien. Halosenniemi, taidemaalari Pekka Halosen kansallisromanttinen, hirsinen erämaa-ateljee toimii nykyisin taidemuseona. Se on entisöity alkuperäiseen asuunsa. Aleksis Kiven kuolinmökki on merkittävä kansallinen muistomerkki, jossa kansalliskirjailijamme Aleksis Kivi vietti elämänsä viimeiset kuukaudet. Syvärannan Lottamuseo on erikoismuseo, jota ylläpitää Lotta Svärd Säätiö. Aiheesta lisää lehden sivuilla 8-9.

YKSIN EMME OLE, VAIKKA SITÄ HALUAISIMME. MAAILMA ON AINA YMPÄRILLÄ

Ympäröivä maailma saattaakin yllättävällä, vastaansanomattomalla menollaan aiheuttaa ihmiseloon peruuttamattomia muutoksia. Niihin on vain sopeuduttava. Sukumme kohdalla toisen maailmansodan päättyminen karjalaisten kannalta mitä masentavimmin on tästä valottava esi-merkki.

Mutta nyt 70 vuotta myöhemmin emme sitä juurikaan mieti. Voisi olla kiinnostavaa ajatella tilannetta itse kunkin kohdalla, mikäli elomme

olisi tasaisesti jatkunut 1930-luvun puitteissa. Sehän on jossittelua! Siirtolaisuus onkin taval- laan se henkinen voimavara, josta sukumme uusi sukupolvi on ponnistanut.

Kun laajamittainen turvapaikanhakijoiden joukko on yllättänyt maamme aivan pohjoisimpia perukoitaan myöten, tilanne onkin äkkiä toinen. Veneilijät eivät enää olekaan vain Lampadusan saaren ongelma, Lambadusa on täällä.

... jatkuu

... pääkirjoitus jatkuu

Kirjoittajan mieltä onkin askarruttanut kysymys, mitä yhteyttä tänne tulvivalla pakolaismäärällä on omaan taustaamme.

Emmehän me toki ole pakolaisten jälkeläisiä! Onko kyseessä vain nyky-Suomen testi selvittää yllättävästä tilanteesta?

Tässä numerossamme käsittelemme maahanmuuttoa kolmessakin kohdin. Pääkirjoituksen lisäksi puheenjohtajamme ottaa asiaan kantaa muuttoliikkeitä ja kansojen vaeltelua tarkkailemalla ja suhteuttamalla siirtyneitä väestömääriä. Henkilöhaastattelussa siirtolaiskysymyksen perehtynyt tutkija selvittää näkemyksiään siirtolaistemme menestyksekkääseen selviytymistarinaan.

Tuolloin on täysin toissijaista, millä nimellä siirtolaisia kutsumme. Suomeen jo rantautuneiden maahanmuuttajien nimeäminen on kirjavaa? Mihin asemaan heidät pitäisi muodollisesti asettaa? Sille emme kuitenkaan voi mitään, ettei heitä voi jättää ulos ja ruokkimatta. Matkojen järjestelyyn ja maahanmuuttajien omiin taustoihin liittyy varsin paljon hämäryyttä. Mutta yhtäkaikki, ensi huolto on heille annettava. Viranomaiskoneisto ja kansainväliset sopimukset auttavat paljon jälkipyykin pesussa. Kun tulijoita on ollut jo runsaasti yli 30 000 ihmistä, arvioidaan heistä lopulta jäävän maahanme noin 10 000. Romaniväestöä meillä on laskutavasta riippuen noin 80 000.

Siirtokarjalaisia oli aikanaan karkeasti 400 000. Tuohon suhteutettuna 10 000 tulijaa on sängen pieni määrä. Silti heistä kuitenkin jää maahanme suuren kunnan verran asukkaita. Ja kaikille on löydettävä työtä ja toimeentuloa. Kyse on kuitenkin lopulta asenteesta; ovatko he tervetulleita. Mutta myös siitä, osaavatko he olla, niin kuin me haluamme heidän olevan.

On totta, etteivät tänne saapuvat maahanmuuttajat vastaa juuri käsitystämme pakolaisista. Suomeen on saapunut paljolti suhteellisen hyvin pukeutuneita nuorehkoja miehiä, joilla on ammattitaitoa monellekin alalle.

Miksi näin, mitä he pakenevat?

Vastaus selvä: sotaa ja toivottomuutta. Syyriassa on sisällissodassa kuollut jo 270 000 henkeä, sota on jatkunut jo viisi vuotta. Afganistanissa on sodittu 30 vuotta. Tuollaisessa tilanteessa ajatus uuden elämänalun löytämisestä Euroopasta tuntuu luontevalta. Matkaan lähtevät vain vahvimmat.

Kun Syyrian sisällissota alkoi, puhuttiin Aleppon modernin suurkaupungin hallinnan olevan alku Al Assaddin perheen hirmuhallinnon kaatumiselle. Nyt nuoret miehet pakenevat toivottomina pakkovärväystä ja päivittäistä summitaista tulitusta tuhotussa kaupungissa.

Kun he pitkän matkansa päätteeksi saapuvat Raja-Joosepin ylityspaikalle Lapissa, ympäröivä käsittämätön rauha on heille aivan riittävä tae matkansa oikeutuksesta.

Aleppoa ei heillä enää ole. Mutta heillä on turvallinen tulevaisuus!

Pekka Simpura

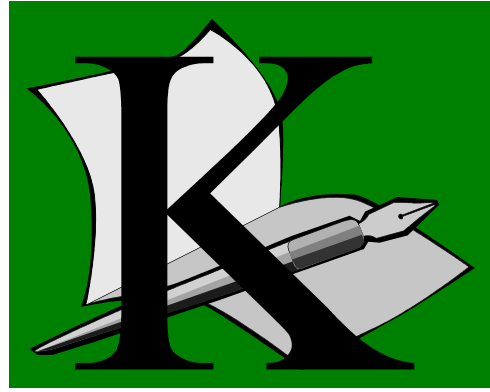

Kohokohtia 20/2015

Sisällysluettelo

sivu

Pääkirjoitus	1-2
Sisällysluettelo /Lehden toimitus	3
Karjalan Liiton kuulumisia	4
Jussi Simpura: Puheenjohtajan palsta	5
Kohoskahvit Mikkelissä	6-7
Vuoden 2016 yhteistapahtumat	7
Varsinainen sukkokous Tuusulassa	8-9
Sulo Saikkonen: Urkupillit väärinpäin	10-11
Pekka Simpura/Heli Kananen: Vastavirtaan soutajako	12-14
Jussi Simpura: Vanhat valokuvat kertovat	15
Marja Hautanen: Miinalaiva Louhi	16-17

		<i>PEKKA: Pilakuva</i>	18
		Jussi Simpura: Kohokkaita ja lässähdysä	19
		<i>UNTO / Piirros ja runo</i>	20
		Marja Hautasen kuulumisia	21
		Terveisiä Australiasta	21
		Kuulumisia jäsenistöltä	22
		Korkean iän Kohoset	23
		Takakansi	24

KOHOKOHTIA

**Kohosen Sukuseura ry:n
Sukulehti (Per. 1992)**

**VASTAAVA TOIMITTAJA:
Pekka Simpura, puh. 050-598 3212
Soukan rantatie 8 A 9
02360 ESPOO**

**KUVITUS:
Unto Kohonen ja Pekka Simpura**

**TOIMITUSSIHTEERI/TAITTO:
Pirjo Lehtinen, puh. 040-561 2730
Loiskaajantie 8 A 9
03100 NUMMELA**

**sähköposti:
aune.lehtinen@kolumbus.fi**

**internet:
www.kohosensukuseura.fi**

**TOIMITUSKUNTA:
Sukuseuran hallituksen jäsenet**

Otamme mieluusti vastaan jäsenistön lähettämää materiaalia. Erityisesti toivomme pikku-uutisia Kohosten Kohokohtia -palstallemme.

Karjalan Liiton kuulumisia

Seinäjoki kutsuu!

Karjalaiset kesäjuhlat 17. - 19.6.2016 Seinäjoella.

Seinäjoelle odotetaan yli 10 000 juhluvierasta. Kesäjuhlien pitopaikkana toimii Seinäjoki Areena, joka valmistui vuonna 2000. Areena sijaitsee Seinäjoen kaupungin keskustan välittömässä läheisyydessä.

Kesäjuhlien avajaiset pidetään lauantaina ja päiväjuhla sunnuntaina. Myös juhlaväen ruokailu molempina päivinä järjestetään Areenan tiloissa. Matka rautatieasemalta Areenaan taittuu kävelen reilusti alle puolessa tunnissa.

Juhlakulkueen reitti on vajaat kaksi kilometriä. Se kiertää kaupungin keskustan kautta Lakeuden Ristin läheisyydestä Areenaan.

Areenassa on kruunattu tangokuninkaallisia, ja vuoden 1989 tangokuningas Risto Nevala juontaa kesäjuhlien avajaiset.

Odotettu Viipurin läänin historiasarja valmistui!

Kirjasarja on tietopaketti kivikaudesta sotien jälkeiseen aikaan. Kirjasarja koostuu kuudesta eri osasta:

I Karjalan synty	IV Vanhan Suomen aika
II Viipurin läänin synty	V Autonomisen Suomen rajamaa
III Suomenlahdelta Laatokalle	VI Karjala itärajan varjossa

Osien hinnat vaihtelevat 49-70 euroon. Koko sarjan voi tilata yhteishintaan 300 euroa.

Tilaukset puhelimitse: 05-5414 600

Karjalainen näyttämö

Karjalainen näyttämö on Helsingin Karjalatalolla toimiva harrastajateatteri, joka on perustettu vuonna 1982. Tänä vuonna ohjelmassa on Maria Jotunin näytelmä ”Miehen kylkiluu”.

Ensi-ilta on perjantaina 12.2.2016 klo 19:00. Muut näytöspäivät ovat viikonloppuisin huhtikuun alkuun saakka. Näytelmän ohjaaja on Anu Hälvä-Sallinen.

Tiedustelut: karjalainennayttamo@gmail.com puh: 050 550 1721

LIPUT 15€ / 10€ (opiskelijat, eläkeläiset)

Maasta ja maahan muuttamisesta

Monia siirtokarjalaisia ja heidän jälkeläisiään ovat loukanneet joidenkin ”muusuomalaisten” puhettavat, joissa siirtoväki on rinnastettu nykyisiin maahanmuuttajiin ja turvapaikanhakijoihin. Jotkut jopa kertovat, miten karjalaiset ”tulivat Suomeen” entisiltä asuinsijoiltaan, ikään kuin he olisivat silloin asuneet Suomen rajojen ulkopuolella. Todellisuus oli muuta: toista maailmansotaa edeltäneen Suomen kaakoiskulmalla eläneet suomalaiset eivät tulleet jostakin muualta Suomeen, vaan hakivat turvaa syvemmältä Suomesta, kun heidän asuttamansa Suomen reuna-alueet olivat jäämässä valloittajan saaliiksi.

Suomen historiassa on aiemminkin ollut maahanmuutto- ja maastamuuttoaaltoja. Maastamuutoista tunnetuin on Ruotsiin muutto 1950-luvun lopulta 1970-luvulle. Silloin sinne lähti ja jäi satojatuhansia Suomessa syntyneitä. Ruotsiin oli lähdetty joukolla jo aikaisempinaakin vuosisatoina. Kerrotaan, että Tukholman väestöstä 1600-luvulla jopa kolmannes saattoi olla suomalaissyntyisiä. Tukholman pohjoispuolella Selkämereltä Oslon länsipuolelle asti ulottui ”metsäsuomalaisten” vyöhyke, jonka asukkaista merkittävä osa oli lähtöisin Suomen sisämaasta. Kaukana pohjoisessa suomalaisia maahanmuuttajia oli paljon Pohjois-Ruotsissa ja Ruijassa (kveenit), niin että Ruotsin ja Norjan vallanpitäjät ryhtyivät ponteviin kotouttamistoimiin suomen kielen kitkemiseksi.

Ruotsiin muuttojen rinnalla on tietysti muutto- liike kaukomaille, Yhdysvaltoihin ja myöhemmin myös Kanadaan ja Australiaan. Näitä muuttajia oli sadan vuoden aikana jopa puoli miljoonaa. Lähtösatamana oli yli 200 000 suomalaiselle Hanko.

Muutettiin myös kaakkoon ja itään. Pietarin kaupungista tuli perustamisensa jälkeen vähitellen houkutteleva muuttokohde. Kohosen suvustakin on 1800-luvun puolivälissä kirkonkirjojen mukaan muutama muuttanut pysyvästi Pietariin. Kun Pietaria ympäröivä maaseutu - Inkerinmaa - oli jopa 1900-luvun alkuun asti vahvasti suomenkielisen alkuperäisväestön asuttamaa, oli asettuminen Pietariin Suomen puolelta tulleille suomalaisille helppoa.

Seurauksena oli, että Pietari oli 1917 maailman toiseksi suurin suomalaiskaupunki. Edellinen suuri itään päin suuntautunut suomalaisten maahanmuuttoaalto oli 1600-luvulla Ruotsin valloitettua Laatokan Karjalan, Itä-Kannaksen ja Inkerinmaan. Pääosa Laatokan Karjalan suomenkielisestä, ortodoksisesta väestöstä pakeni Aunukseen ja kauemmaksi, Vepsänmaalle ja aina Tverin alueelle. Jopa 80 prosenttia Sortavalan seudun aiemmin asutuista maatiloista oli autioina 1600-luvun alkupuolella, ja tilalle tuli väkeä nykyisistä Etelä-Karjalasta ja Itä-Savosta. Heidän joukossaan olivat Sortavalan Kohosten esi-isät.

Suomeen suuntautunut maahanmuutto on tapahtunut vähitellen, ilman dramaattisia käännteitä, kuten selviää netistä löytyvistä erinomaisista tutkijaesityksistä (esim. Ismo Söderling). Ruotsalaisia hallinnon, sotaväen ja papiston edustajia tuli 1200-luvulta eteenpäin, saksalaisia hallintomiehiä ja kauppiaita 1300-luvulta alkaen, sahojen, kaivosten ja metallien ammattilaisia Ruotsista ja Belgiasta (vallanit) 1600-luvulta eteenpäin, kauppiaita Baltiasta ja Tanskasta. Ja edelleen kauppiaita Saksasta, teollisuusmiehiä Englannista (esim. Finlayson) ja Norjasta (Gutzeit), Sveitsistä (juustomestarit: Oesch ym.) ja jopa Venäjältä (Sinebrychoff). Näiden maahanmuuttajien vaikutus tuntuu vuosisatojen jälkeen rannikon väestön ruotsinkielisyytenä ja monien merkkihenkilöiden ja nykypäivän yritysten nimissä: Huber, Fazer, Stockmann, Paulig, Engel, Gullichsen, Starckjohann ja kymmeniä muita tuttuja maahanmuuttajanimiä.

Maastamuutto ja maahanmuutto ovat Suomesakin olleet ainakin tuhat vuotta ajankohtaisia, ja aina niistä on selvitty. Miksemme selviäisi nytkin.

* * *

Kohoskahvit Mikkelissä 23.5.2015

Vipusenkatu 15:n portailla Eeva-Maija ja Oiva Mäkimaunus, Olli Riihihuhta ja Riitta Kohonen. Pihalla Rauni Riihihuhta keskustelemassa paikalla olleiden kahden (2) Jari Kohosen kanssa. Kameramiehenä Kari Kohonen ja kuvattavana Jussi Simpura.

Mikkelissä taitaa tällä hetkellä asua vain pari Kohosen suvun jälkeläistä, eikä heistäkään ole sukuseurassa paljon kuultu. Muutaman kerran Mikkelä on kuitenkin ollut suvun etappipaikkana. Ensimmäinen tiedossa oleva maininta on 1910-luvulta, kun Matti Tanelinpoika Kohosen vanhin poika Pekka muutti Sortavalasta Mikkelisiin ja jatkoi parin vuoden päästä muualle (ks. toisaalla tässä lehdessä: vanhat valokuvat kertovat). Toinen Mikkelä-kontakti oli 1920-luvulla, jolloin Eeva Kohonen (myöh. Ijäs) oli karjanhoitoharjoittelijana Tuomaalan tilalla muutama kilometri Mikkelistä pohjoiseen. Eeva Ijäs oli myös suvun seuraava Mikkelin – kävijä, hieman toisenlaisissa olosuhteissa: talvisodan evakkomatalla maaliskuussa 1940 hän yöpyi lapsineen hätämajoitukseen otetussa Mikkelin maaseurakunnan suuressa puukirkossa. Samoihin aikoihin Aune Kohonen (myöh. Simpura) kulki Mikkelin läpi evakkomatalla Sortavalasta Savonlinnan ja Mikkelin kautta Jyväskylään ja edelleen Ouluun Sortavalan osuuskassan tilikirjojen vartijana.

Aune Kohosesta tuli myöhemmin Kohosen suvun pitkäaikaisin mikkeliäinen. Ensimmäinen Aune Kohonen asui välirauhan aikaan vuonna 1941 useita kuukausia Mikkelissä, osan ajasta äitinsä Aune (Agneta) Kohosen kanssa. Heidän asuinpaikkanaan ollut vanha puutalo on vielä pystyssä Mikkelin yhteiskoulun vieressä.

Mikkelissä Aune Kohonen tapasi tulevan puolisonsa, Jalmari Simpuran, joka oli kotoisin Sortavalan vierestä samasta Leppäselän kylästä kun Aune Kohonen, mutta Ruskealan puolelta kylää. He avioituivat sodan jälkeen ja asuinpaikaksi tuli Mikkelä, jonne Jalmari Simpura oli muuttanut töihin keväällä 1939.

Kevään 2015 Kohoskahvit pidettiin Mikkelissä Aune ja Jalmari Simpuran kotitalossa, jossa Kohosen sukuseuran ensimmäinen kunniajäsen Aune Simpura asui yli 50 vuotta. Talo on nyt Jussi ja Kirsti Simpuran ”kakkoskotina”. Paikalle oli tullut 17 sukuseuralaista.

... jatkuu

Kenkäverossa kahvipöydän päässä veljekset Kari ja Martti Kohonen (Pekka/Toivo) takana oikealla Olli ja Rauni Riihihuhta (Juho/Heikki), etualalla Raija Kohonen (Pekka/Toivo) ja kuvan reunolla veljekset Pekka ja Jussi Simpura (Juho/Aune).

Ohjelma oli perinteinen ja puristettu lyhyeen kaavaan. Sää oli keväisen viileä, joten ulkoiluosuudet jäivät lyhyiksi. Ensin ohjelmassa oli syöntiä: ruokalista oli jopa yltiöperinteinen. Syötiin karjalanpaistia, jota oli haudutettu kivi-uunissa yöstä alkaen, ja lisäksi tietysti karjalanpiirakoita. Sitten istuttiin jutustelemaan ja lopuksi ajettiin parin kilometrin päähän Kenkäveroon kahville. Isäntäväen puolesta tässä parhaat kiitokset mukana olleille! Tunnelma oli lämminhenkinen ja eläväinen niin kuin monta kertaa aikaisemminkin, kun Kohosen sukua oli ollut paikalla samassa osoitteessa.

Niille, joita kahvipaikan nimi ”Kenkävero” ihmetyttää, vielä pieni tietoisku.

Kyseessä on Mikkelin maaseurakunnan vanha kirkkoherranpappila aivan viitostien kupeessa ja kaupungin keskustan tuntumassa. Siitä on parikymmentä vuotta sitten kehitetty matkailukeskus ravintoloineen ja monine myymälöineen. Rakennus oli saanut sodan aikana – vielä pappilana ollessaan – siellä vierailleelta marsalkka Mannerheimilta arvosanan ”kristikunnan kaunein pappila”. Paikan nimi on ehkä tullut siitä, että ihmiset tulivat kirkko-reissuilla ja asiointikäynneillä usein veneellä Saimaata pitkin pappilan rantaan ja panivat kesäaikaan vasta siinä kengät jalkaansa; kirkolle oli vielä yli kilometrin kävely. Se kävely sitten alkoi kenkiä verottaa.

Jussi Simpura

UUODEN 2016 KOHOSKAHVIT

Totuttuun tapaan järjestämme tänäkin vuonna kahdet Kohoskahvit: toukokuussa ja syyskuussa.

Toukokuun kahvitilaisuuden mahdollisia ajankohtia olisivat lauantait 14.5. ja 21.5, miksei myös 28.5. Meillä ei ole vielä paikkaa eikä aihetta, ja esitämmekin seuraavan pyynnön:

ONKO SINULLA EHDOTUSTA omakustanteisesta vierailukohteesta, jonka yhteydessä voisimme toukokuussa pitää Kohoskahvit? Tietysti otamme vastaan ilmoituksia valmiudesta kutsua kotiin 10-20 sukuseuralaista.

Ilmoita heti Jussille ja Pirjolle (jussi.simpura@gmail.com; aune.lehtinen@kolumbus.fi).

Tietoa tilaisuudesta levitetään sitten kotisivuilla ja jäsenkirjeessä, johon sisällytämme myös tietoa syksyn kokoontumisesta.

Syyskuun Kohoskahvit järjestämme pienimuotoisena Karjalatalolla ja hoidamme pois viralliset kokousasiat. Tarkoituksena on säästää seuran varoja vuonna 2017 Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhluvuotena järjestettävään hieman isompaan tilaisuuteen. Syyskuussa 2016 ajankohtana olisi esimerkiksi la 9.9. tai 16.9. Kokemuksesta tiedämme, että elo-syys-lokakuun lauantait ovat vaikeita ajankohtia suvun metsästäjälängille, mutta ehkä muut saadaan liikkeelle.

ODOTAMME SIIS TOUKOKUUN 2016 KAHVIPAikkaEHDOTUKSIA!

Tämän jälkeen ohjelmassa olivat opastetut kulttuurihistorialliset kierrokset suunnitellun aikataulun mukaisesti. Pääsimme näkemään ja kokemaan tärkeimmät Tuusulan rantatien nähtävyydet. Kävimme seuraavissa kohteissa:

Lottamuseo

Lottamuseo Syväranta on erikoismuseo, joka tallentaa lottien historiaa ja tutkii naisten vapaaehtoista työtä osana maamme historiaa. Museota ylläpitää Lotta Svärd Säätiö. Meidän ryhmälle varattu museo-opastus perehdytti meidät Lotta Svärd -järjestön historiaan ja lottien toimintaan.

Syvärannan erikoinen hämähäkinseittiportti, valkoinen marmoriveistos (lehden takasivulla) ja betoninen suihkulähdeallas ovat yli sata vuotta vanhoja puutarhaelementtejä, ne kunnostettiin vuosina 2011-2014.

Ainola, Jean Sibeliuksen kotitalo

Ainola on Suomen kansainvälisesti tunnetuin kotimuseo. Valmistuttuaan vuonna 1904 se palveli Jean ja Aino Sibeliuksen kotina aina heidän elämänsä loppuun saakka, Jean Sibeliuksen osalta vuoteen 1957 ja Aino Sibeliuksen osalta vuoteen 1969. Heidän hautansa sijaitsee Ainolan puutarhassa.

Vuonna 2015 vietettiin säveltäjämestari Jean Sibeliuksen 150-vuotis-syntymäpäivää. Sen kunniaksi viime vuonna järjestettiin eri puolilla Suomea lukuisia konsertteja, juhlatoksia, teatteriesityksiä ja näyttelyitä.

Myös matkailijoita ja vierailijoita virtasi Ainolaan kesän aikana lähes ruuhkaantumiseen asti. Meilläkin oli tilaisuus tutustua Ainolan historiaan ja paikkoihin asiantuntevan oppaan johdoksella.

Aleksis Kiven kuolinmökin pihalla osa ryhmäämme: vas. Lippo Lempinen, Kalevi Kulmavuori, Kirsti Simpura, Pekka Simpura, Olli Riihihuhta, Rauni Riihihuhta, Kirsti Hepojoki, Kristiina Voutilainen, Irja Saikkonen, taustalla Sulo Saikkonen.

Aleksis Kiven kuolinmökki

on Tuusulassa kotimuseona toimiva mökki, jossa kirjailija Aleksis Kivi kuoli 31. joulukuuta 1872. (kts. kuva yllä vasemmalla). Tuusulan Rantatien varrella olevan entisen torpan omistaa Helsingin yliopiston ylioppilaskunta. Mökki ympäristöineen antaa kuvan siitä, millainen Tuusulan Rantatien alue oli ennen huvila-asutusta ja kuuluisan taiteilijayhteisön syntyä.

Taiteilijakoti Erkkola

Runoilija J. H. Erkon taitelijakoti Erkkolan toiminta keskittyy kirjallisuuteen, musiikkiin, kuvataiteeseen ja teatteriin. Taiteen eri alueet kohtaavat Erkkolassa monipuolisena toimintana. Laajalla taidetarjonnalla tuodaan esiin Rantatien arvokasta ja monipuolista historiaa.

Halosenniemi, taiteija Pekka Halosen ”erämaa-ateljee” (alla kuvassa)

Halosenniemi oli alun perin taidemaalari Pekka Halosen koti ja ateljee, joka sijaitsee Tuusulassa Rantatien varrella aivan Tuusulanjärven rannassa. Nykyään Halosenniemi on galleria, kotimuseo ja paikallinen nähtävyys.

Urkupillit väärinpäin

*Lapualla asuva **Sulo Saikkonen** on aktiivinen sukuseuralainen ja yksi niistä harvoista, jotka vielä muistavat vanhat kotiseudut Karjalassa ja evakkomatkan. Tässä hän kertoo mieleenpainuvan kertomuksen elämäntaipaleeltaan.*

Lappajärven seurakunta ilmoitti kesällä 2014, että kirkon vanhojen urkujen pillit (1937-1987) olivat myytävänä. Siitä muistui mieleeni 74 vuotta vanha tapahtuma!

Tämä vaatii pienen selityksen:

Talvisodan päätyttyä alkoi evakkomatka Sortavalasta Joensuuhun. Isälle, joka oli poliisi, määrättiin virkapaikaksi joko Lappajärvi tai Luumäki. Äiti vaikutti enemmän kuin yhdellä äänellä, että paikka on Lappajärvi. Perusteluna oli se, että se on kyllin kaukana itärajasta. Valinta osoittautui kaikin puolin hyväksi. Asuimme Mari Hyvärisen alivuokralaisina kanttorilassa. Kanttori E.W. Hyvärinen oli kuollut ja vt. kanttoriksi tuli mies nimeltä Sihvonen. Hän asui kanttorilan yläkerrassa.

Nyt päästään varsinaiseen 74 vuotta vanhaan tapahtumaan.

Sihvonen halusi harjoitella sekä tutustua urkuihin ja pyysi minua polkemaan painetta urkuihin (varsinainen polkija oli ”Posti-Antti”). Silloinen elopainoni ei piisannut vuoropolkemiseen, vaan minun piti hypätä koko painolla polkimelta toiselle. – Tämä oli ensimmäinen kontaktini näihin pilleihin.

Myöhemmin ne ovat soineet vaimoni, silloisen Irja Savolan (1948) ja minun (1945) ripille pääsyn yhteydessä. Samoin vuonna 1954, kun meidät vihittiin avioliittoon, ja vuosina 1966 ja 1967 isän ja äidin siunaustilaisuuksissa. Kun muisteli näitä tapahtumia, niin päätös oli selvä, kyseiset pillit oli ehdottomasti hankittava!

- Kuvassa pisimmät pillit (1 m) kuvaavat meidän 60 avioliittovuotta
- Paksummat ja lyhyemmät tätä nykyistä olotilaa
- Erimittaiset pienet pillit neljää tytärtämme

Kokeilin jokaisen pillin, ja ne kaikki soivat edelleenkin!

Pillit on ”istutettu”, tosin väärin päin, appiukkonni sodan aikana puhdetöinä tekemään rasiaan. Jotta systeemi säilyisi, niin tämä ”nostalgia-paketti” seisoo vanhemmiltani perityn kaapin päällä.

... jatkuu

Urkupillien yläpuolella on poron sarvet, jotka isäni nykäisi irti Helylän kodin seinästä ja satoi henkilöauton etupuskuriin lähtiessään sillä erää viimeistä kertaa Sortavalasta maaliskuussa 1940.

Merkintöjä isän almanakasta:

"18.3.1940 olin asemalla, klo 24:00 ryssä tuli Sortavalaan" ja

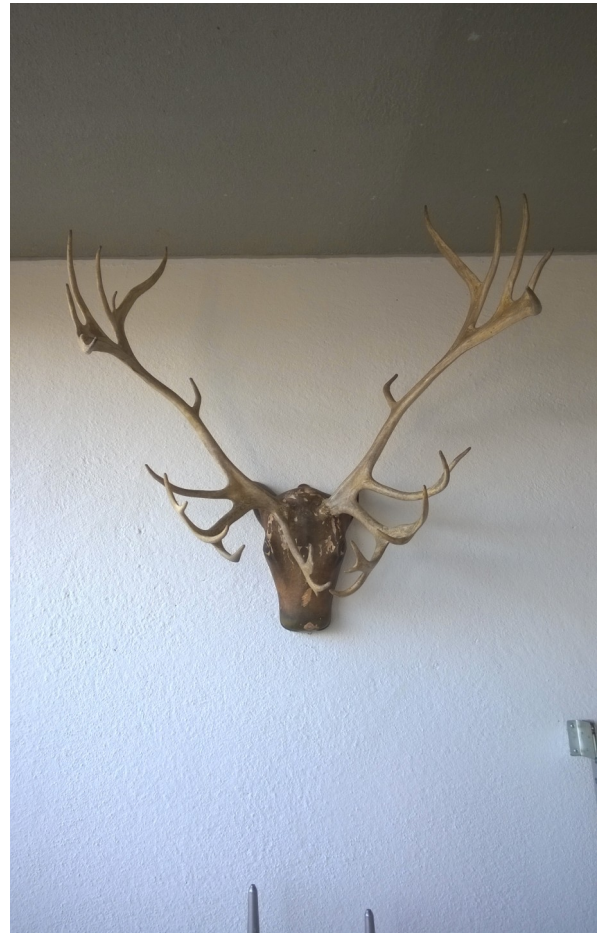
"19.3.1940 klo 4 lähdimme Kaalamolle."

Pään näihin sarviin on tehnyt Helylän tehtaan mallipuseppä Mikko Paksujalka. Maalauksesta on huolehtinut saman tehtaan maalarimestari Toivo Varpainen.

Poron päähän tuli hankautumia ja pieniä vaurioita matkalla Helystä Kaalamoon ja edelleen Joensuuun.

Sarvet säilytetään sellaisenaan – ovat pieni pala omaa historiaani.

Sulo Saikkonen

Alla aiheeseen liittyen vähän Helylän tehtaiden historiaa!

Helylän tehtaot 1881-1944

Helylän tehtaitten historian juuret vievät ajassa taaksepäin aina vuoteen 1881, mistä lähtien Helylä Oy:n edeltäjät ovat paikkakunnalla toimineet. Mäkisen Tehdasliike Oy aloitti silloin toimintansa valmistamalla erilaisia välineitä koulu- ja opetuskäyttöön. Vuodesta 1886 lähtien tehtaalla toimi myös puukäsityönopettajien oppilaitos. Vuonna 1901 opetuspuoleen lisättiin vielä metallikäsitysopettajien koulutus.

V. 1915 Mäkisen Tehdasliike ja Suomalainen Lelukauppa Oy yhdistettiin uudeksi yhtiöksi, jonka nimeksi tuli Helylä Oy. Yhtiön tuotantolaitokset valmistuivat Helylän aseman lähelle Sortavalan maalaiskuntaan v. 1916.

Yhtiön toiminta lähti varsin mukavasti vauhtiin ja 1920-luvun alussa toimipaikka työllisti jo yli 300 työntekijää. Tuotantolaitosten lisäksi yhtiöllä oli kaksi vesivoimalaitosta, joista riitti energiaa myytäväksi lähiympäristöönkin.

Yhtiön toiminta jatkui itsenäisenä yrityksenä menestyksekkäästi aina sotavuosiin saakka, jolloin toiminta pysähtyi sotatoimien vuoksi. Tehdaslaitokset tuhoutuivat sodan aikana käytännöllisesti katsoen kokonaan.

Välirauhan aikana v. 1942 Suomen Pankki osti vaikeuksiin joutuneen yrityksen koko osakekannan. Tämän jälkeen yrityksen osakekanta siirtyi Joh. Parviaisen Tehtaat Oy:n omistukseen.

Pian omistajan vaihdoksen jälkeen Helylä Oy ja Helylän Tiilitehdas Oy purettiin ja ne liitettiin Joh. Parviainen Oy:öön Helylän tehtaot -nimisenä toimipaikkana. Uusi omistaja kerkesi kunnostaa tehtaot lähes tuotantokuntoon ennen jatkosodan tapahtumia ja sen aikana. Uudistetut tuotantolaitokset menetettiin alueluovutusten yhteydessä Neuvostoliitolle vuonna 1944. Tähän päättyi Helylän tehtaitten tarina Suomen talouselämässä.

Kun kartoitin tämän jutun haastateltavia, pidin selvänä, että Heli Kanasella on suvussa siirtolaistausta tai muu sidos alueeseen. Näin ei ole. Tutkijan vei mukanaan kouluisakin opetetun siirtoväen hyvän sopeutumisen kertomuksen ja erityisesti ortodoksisen siirtoväen muistitiedon ja koetun välinen ristiriita.

Niinpä FT Heli Kananen onkin mitä mainioin haastateltava aiheesta, joka tänään on lähes jokaiselle suomalaiselle tuttu. Heli Kananen toimii tutkijatohtorina Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitoksella. Hänellä on parhaillaan työn alla tutkimus kansakoululaisten vuonna 1949 kirjoittamista kouluaineista. Niissä koululaiset, paikalliset ja siirtolaiset, kuvaavat toisiaan ja 1940-luvun kokemuksiaan.

Heli Kananen (lehtikuva)
Työmatkalla Kiuruvedeltä Jyväskylän yliopistoon Heli Kanasen tarkka silmä huomaa monia hyvin hoidettuja siirtolaistiloja.

Siirtolaisen asema ei ollut todellakaan helppo. Kesäkuussa 1944 edessä oli toinen lähtö kotiseudulta. Uusi, tuntematon elämä edessä ja se oli aloitettava lähes alkumetreiltä. Paikka ja asema uudella asuinpaikalla oli ansaittava ja verkostot rakennettava.

- Siirtolaisten elämää helpottivat erityisesti täydet kansalaisoikeudet, heidän olivat suomalaisia, sekä viralliselta taholta annettu tuki. Yhteiskunnan tuki olikin ratkaisevan tärkeä, se antoi niin henkistä kuin taloudellista turvaa vieraisissa oloissa.
- Siirtoväen asema ei kuitenkaan ollut kiistaton. Sodan jälkeen karjalaisille haettiin olemassaolon oikeutusta kirjoittamalla lehdissä sijaiskärsijyydestä: karjalaisilla oli oikeus korvauksiin ja maansaantiin, koska heidän menetyksensä takasi Suomen itsenäisyyden säilymisen.

Karjalaisilla oli elämänuskoa ja halua tehdä kovasti töitä. Ahkeruudella he osoittivat olevansa vähintään yhtä hyviä ihmisiä kuin heidät vastaanottaneet suomalaiset.

- Tämän päivän pakolaisiin verrattuna karjalaisten asema oli siis aivan toinen. Pakolaisilta puuttuvat ne oikeudet, jotka siirtolaisille oman maan kansalaisina kuuluivat.
- Toisaalta, kun suuri joukko karjalanmurretta tai -kieltä puhuvaa väkeä olikin yllättäen kylänraitilla, ei tilanne periaatteessa juurikaan eronnut nykyhetkestä, arabiaa osaa vain harva.
- Tässä tilanteessa varhemmin omaksutut stereotyyppiset käsitykset ja ennakkoluulot tulivat esiin. Lähiympäristön muuttuessa nopeasti nojattiin sitten vanhaan. Esimerkiksi uskomus heimotyypittelyihin oli 1940-luvulla aivan normaalia: kouluissa lapsille oli opetettu karjalaisen heimon ominaisuuksia. Ortodoksisuuden käsitteet samastettiin helposti koko siirtolaisväestöön.

Karjalan murteen erilaisuus sekä nopea puhetyyli kummastuttivat muualla Suomessa. Kielimuuri oli todellisuutta varsinkin karjalankieltä puhuneiden evakkojen kohdalla. Perheen nuorimpien tuli tarvittaessa lähteä kauppaan tulkiksi, että vanhukset saivat ostettua mitä tarvittiin.

- Koska evakoilla oli sekä edellä kuvatun kaltaisia käytännön selviytymisongelmia että osa tuli erilaisuutensa vuoksi pilkatuksi, paikallisväestön tavoista eronneita tapoja haluttiin piilottaa. Omillaan pärjääminen oli 1940-luvun Suomessa vahva normi.

Siirtolaisten oli siis rakennettava oma identiteettinsä uudelleen uusiin oloihin sopeutettuna. Tavaltaan heidän tuli tehdä Karjalaan jäänyt positiivinen identiteetti uudelleen läsnä olevaksi.

- Jo asutustilallisuus tai työpaikan saanti toivat siirtolaisen identiteettiin myönteisesti koettuja piirteitä ja nostivat myös siirtolaisen oman arvon tuntoa. Köyhyys, johon kodin ja kotiseudun menetyksen seurauksena jouduttiin, oli myös leimaavaa juuri omillaan pärjäämisen odotusten vuoksi.

Koetuista paikallisten ja siirtolaisten välisistä ristiriidoista ja vastakkainasetteluista huolimatta jo 1940-luvun lopussa Suomessa alettiin kulttuurisen odotuksen mukaisesti puhua siirtoväen sopeutumisesta. Samaan aikaan vielä Saksassa kirjoitettiin pakolaisongelmasta. Suomalainen siirtoväki nimenomaan sopeutui, eikä ristiriitoja haluttu nostaa esille. Se selittyy toisaalta juuri kuvatuilla odotuksilla, mutta myös ideologisella tilanteella. Konflikteja sisältänyt sopeutumisen todellisuus ei sopinut siihen Suomi-kuvaan, jolla luotiin kansallista identiteettiä ”yhteen hiileen puhaltavasta kansasta”.

- Tämä on kaikkienensa ollut tutkimusteema, jolla on päässyt pureutumaan syvälle niihin syihin, joiden vuoksi tietyt historiakuvat ja identiteetit syntyvät ja varsinkin vahvistuvat.

Siirtoväellä on ollut tarve erottautua maahan myöhemmin tulleista pakolaisista.

Jopa siirtolaisuus-käsitettä saatetaan vierastaa, vaikka se oli aikalaistutkijoidenkin 1940-luvun lopulla yleisesti käyttämä käsite.

- Karjalaisille asema tasavertaisena osana Suomen kansaa on luonnollisesti ollut tärkeä. Vaikka sodanjälkeinen Kanta-Suomi -käsitteenä ei välttämättä tukenut sopeutumista, olihan luovutettu alue yhtäläillä Kanta-Suomea.

Itse käytän tästä syystä termiä maantieteellinen nyky-Suomi mieluummin kuin ilmaisua Kanta-Suomi.

- Tarve erottautua Suomeen tulleista pakolaisista kertoo nimenomaan siitä, että suomalaiset ovat joutuneet puolustamaan omaa identiteettiä ja olemassaolonsa oikeutta.

- Minun ikäisilleni sotaa pakenemaan joutuneet ovat taas pakolaisia, ja menetyksen ja kärsimyksen kokemukset ovat samaa ihonväristä tai kansallisuudesta riippumatta.

Kotoa lähtemään joutuminen, kaiken menetys ja uusille asuinseuduille asettuminen tarjoaa tarttumapintaa tämän päivän pakolaisten todellisuuteen ja hätään. Pakolaisuuden kokeneet suomalaiset pystyvätkin useimmiten tuntemaan aitoa myötätuntoa nykymaailman pakolaisia kohtaan.

... jatkuu

... jatkuu edelliseltä sivulta

- Evakot tietävät myös kokemuksesta, mitkä tekijät edesauttoivat heitä integroitumaan uusille asuinseuduille ja mitkä tekijät sitä hidastivat. Tämä lieneekin nyt 70 vuotta myöhemmin vallitsevassa pakolaistilanteessa keskeisin sisältö, jolla olisi annettavaa tässä hetkessä.

Heli Kananen on huomannut, että siirtoväen ja nykypakolaisten rinnastaminen herättää suuria tunteita – vaikka sitten kyse olisi nimenomaan syrjintäkokemusten ja kärsimysten kokemusten rinnastamisesta.

- Pakolaisten yhtäkkinen suuri määrä on jälleen tehnyt näkyväksi, miten mittava osa suomalaisista edelleen ajattelee hädänalaisista. Aivan samalla tavalla kuin evakoiden tulo aikanaan nosti henkiset rakenteet, asenteet ja odotukset näkyville ja koettaviksi, niin myös nyt pakolaisten tulo tuo herkästi pintaan rauhallisemmissa oloissa piilossa pysyneet, nukkuneet asenteet. Pelko ja hallinnan menetyksen tunteet aktivoivat ennakkoluuloja.

Kananen arvelee jyrkkien asenteiden kielivän myös väestön omasta tilasta. Edessä on monin tavoin epävarmana näyttäytyvä tulevaisuus, huoli työstä, terveydenhuollosta ja selviytymisestä muuttuvissa oloissa ahdistaa.

- Omista kipupisteistä on helpompi syyttää vieraita tulijoita. Kun huomio kiinnitetään toiseen ja toisen ”vääränlaisuuteen”, ei ihmisen tai yhteiskunnan tarvitse kohdata omia kehitystehtäviä.
- Lisäksi vieras ja tuntematon pelottaa. Aito kiinnostus on useimmilla tullakseen vasta myöhemmin.

Mutta silti olemme sitoutuneet kansainvälisesti erilaiseen käytökseen, emme enää olekaan yksinämme Euroopan laidalla.

- Vahvemmallalla on huolenpitovastuu heikommasta. Kun annamme pakolaisille mahdollisuuden osallistua yhteiskuntaan ja annamme heille ihmisarvon, torjumme sopeutusongelmia. Kieltämällä osallisuuden ja mahdollisuuden parantaa omaa asemaa vaikuttamme toisin ja tuotamme sopeutumisen ongelmia. Auttavan käden sijaan tarjoamekin polttopulloja majoitustiloihin. Mikä meihin oikein on mennyt?

* * * * *

Ulvilalaista Vilma Vepsää on haastateltu pakolaiskysymyksen tiimoilta aiemminkin. Vilma Vepsä on Karjalan Liiton aktivisti. Asenteet ovat aikaisemmista lientyneet:

- Meitä kutsuttiin aikaisemmin siirtolaisiksi tai evakoiksi. Jollakin tavoinhan meitäkin piti kutsua. Erilaista sisältöä nimitys sai tietenkin sen käyttäjästä käsin.

- Pakolaisiksi ei meitä ole liiemmin aikaisemmin nimitelty, mutta tänään, kun kysymys on varsin aktiivinen, voisi pakolais-nimittelyn oikeastaan hyväksyäkin. Pakoonhan jäniskin pyssymiehen edestä pyrkii. Eihän sekään jää odottelemaan ammutuksi tulemistaan!

- Maahanmuuttajia emme ole, ja 70 vuotta on varmasti on riittänyt ”kotouttamiseen”. Jos meitä vielä jalkeilla olevia sitten pakolaisiksi halutaan kutsua myönteisessä mielessä, olkoon niin!

**Vanhat valokuvat kertovat:
Neljä Kohosen veljestä ja neljä Kohosen siskosta**

Tässä alkaa KohoKohtia –lehden sarja, jossa esillä on valokuvia suvun valokuvakokoelmasta. Sen kokosi Esko Kohonen 1990-luvulla ja kokoelma on nyt paperikopioina Jussi Simpuran hallussa. Kokoelmaan voi lähettää uusia kuvia. Esittelyyn otetaan kokoelmasta kuvia, jotka eivät aikaisemmin ole olleet sukuseurassa esillä ja joihin liittyy tarina. Näissä kahdessa ensimmäisessä kuvassa tarinana on nuoruus ja sen rajallisuus.

Ensimmäisessä kuvassa edessä vasemmalla on Matin vanhin poika Petter Kohonen (Pekka, käytti myöhemmin sukunimeä Airio; 1885-1922), edessä oikealla Toivo (käytti myöhemmin sukunimeä Elo; 1892-1920). Takarivissä vasemmalla Matin pojista nuorin Uno (1902-1958) ja oikealla Antero (1885-1918). Veljeksissä, heidän sisaruksissaan ja serkuissaankin oli näyttelijäntaipumusta ja he esiintyivät työväen näyttämöillä. Kahden veljeksien uudet sukunimet saattoivat olla taiteilijanimiä.

Veljekset ja myös heidän äitinsä ja sisaruksensa ajautuivat myöhemmin 1910-luvulla Raumalle. Antero kuoli kansalaissodan jatkoselvittelyissä, ja ehkä myös Toivon ja Pekan kuolemat liittyivät jotenkin noihin vaiheisiin. Uno palasi Sortavalaan äitinsä Annan kanssa. Anna Kohonen (o.s. Lempinen) oli suvussa laajan Lempisten sukuhaaran kantaisän Gabriel Lempisen sisko; Gabriel Lempinen taas oli naimisissa Matti Kohosen siskon Annan kanssa, joten heistä seuraavan sukupolven Lempis-Kohoset ja Kohos-Lempiset olivat keskenään serkuksia sekä isiensä että äitiensä puolelta. Uunosta tuli mestarivoimistelija, ja hänen pojanpoikiaan ovat 2000-luvun salibandyveljekset Mika ja Mikko Kohonen.

Toisessa kuvassa on Taneli Petterinpoika Kohosen nuorimman aikuiseksi eläneen lapsen August Kohosen (1877-1933) perhekuntaa Sortavalassa luultavimmin vuonna 1937. Kuvassa ovat August Kohosen vaimo Ida (os. Tiainen) eturivissä oikealla sekä hänen aikuisiksi eläneet lapsensa: eturivissä Martta ja Hilja (Silvennoinen, o.s. Kohonen), takarivissä Helvi ja Helmi Kohonen. Lisäksi kuvassa ovat Hilja –tyttären tytär Anja (Silvennoinen, myöh. Seppälä) ja Hiljan mies Jussi Silvennoinen.

August Kohosen perhe viljeli maata Sortavalan Leppäselän Vatailla Augustin veljen Juho Kohosen perheen lähimpinä naapureina. Perheen pojan Väinön (1912-1931) ja isä Augustin kuoltua tilasta vähitellen luovuttiin. Martta ja Hilja menehtyivät nuorella iällä pian tämän kuvan ottamisen jälkeen, ja Helmi (myöh. Sihvonen) sodan jälkeen vain 30-vuotiaana. Jussi Silvennoinen avioitui sodan aikana ensimmäisen vaimonsa Hiljan sisaren Helvin kanssa. Perhe asui sodan jälkeen Tampereen Messukylässä. August ja Ida Kohosen perhekuntaa tapaturmat ja taudit koettelivat kovasti, sillä nuorina aikuisina kuolleiden neljän lapsen lisäksi oli kolme lasta kuollut aivan pieninä. Vain Helvi Silvennoinen (o.s. Kohonen; 1914-1976) eli korkeampaan ikään. – Valokuva on mahdollisesti otettu siksi, että kaksi kuvassa olevista siskoksista oli jo sairastunut keuhkotautiin.

* * *

Miinalaiva Louhi

Kuvassa nuori matruusi **Erkki Lempinen** v. 1945

Nähdessäni Helsingin Sanomissa 14.12.2015 otsikon ”Sukeltajat pääsivät saksalaisten upotamaan miinalaiva Louheen”, tajusin heti, että tämä juttu täytyy lukea. Liittyihän *Louhi* ja sen kohtalo läheisesti isäni **Erkki Lempisen** nuoruuteen ja hänen meille lapsille ja lapsenlapsille kertomiin tarinoihin.

Kun vielä muutamaa viikkoa myöhemmin HS (20.12.2015) palasi aiheeseen uuden artikkelin muodossa, ”Uusi paljastus miinalaiva Louhen tuhosta: Päällikön ystävän torpedo upotti laivan”, kaivoin esille isäni muistelmat kohtalokaasta tammikuun päivästä vuonna 1945.

Isäni tarina on julkaistu Kohokohtia -lehdessä vuonna 2000 otsikolla ”Kaksitoista minuuttia merellä 55 vuotta sitten”, mutta tulkoon se tässä hieman lyhennettynä ja päivitettyinä tiedolla, jota uusi tutkimus on aiheesta löytänyt.

Louhen hylky oli kateissa vuosikymmeniä. Ryhmä sotahylkyjen tutkijoita löysi sen vuonna 2004. Seitsemänkymmentä vuotta tapahtuman jälkeen sotilassukeltajien yhdistys halusi kunnioittaa kaatuneiden muistoa muistosukelluksella. Se toteutui toukokuussa 2015, jolloin hyllyllä kävi viikonlopun aikana yhdeksän kilan sukeltajaa.

Suomen ja Neuvostoliiton solmiman aselevon astuttua voimaan 4.9.1944 vaihtoivat ystävä ja vihollinen paikkoja. Syksyn -44 ja kevään -45 aikana Suomi kävi myös merisotaa Saksaa vastaan yhteistoiminnassa Neuvostoliiton kanssa. Erkki-isäni palveli tuohon aikaan 19-vuotiaana asevelvollisena matruusina ikivanhalla miinalaiva *Louhella* (rak.1917).

Kuvassa Miinalaiva *Louhi*

Varsinaisena miehistönä oli ainoastaan 1925 syntyneitä asevelvollisia, alipäällystön ollessa kantahenkilökuntaa tai värvättyjä.

”Tammikuussa -45 odottelimme Hangon satamassa yhdessä miinalaiva *Ruotsinsalmen* kanssa merelle lähtöä. Kannellamme oli 160 miinaa odottamassa mereen upottamista häiritsemään saksalaisten sukellusveneiden liikkumista Suomenlahdella. Aamulla 12. tammikuuta lähdimme merelle ”taisteluvälillä”, joka tarkoittaa sitä, että koko miehistö on tehtäviensä mukaisilla paikoilla pelastusliivit yllään.

Olin pukenut puhallettavat liivit tyhjänä melkoisen väljän puoliturkkini alle. Sen päälle ne eivät olisi mahtuneetkaan. Sen jälkeen puhalsin liiveihin ilmaa niin paljon kuin turkki antoi myöten.

Asemapaikkani oli kansirakenteen korkeimmalla kohdalla merenkulku- ja radiohyttien katolla. Tasanteella oli myös 20 mm:n ilmatorjuntatykki. Tehtävänä oli erään toverini kanssa tähyttää ympäröivää merta ja tarvittaessa ampua tykillä.

Ajoimme ML *Ruotsinsalmen* vanavedessä eteläkaakkoon suunnassa 140 ° Viron rannikolla olevaa Osmussaarta kohti. Puolenpäivän aikoihin käännyimme takaisin ja molemmat alukset rinnakkain ajaen laskimme miinat mereen.”

Sukeltajat kertovat Helsingin Sanomissa miten hyllyssä on yhä näkyvissä ammuksia ja räjähteitä ja molemmat aluksen Vickers-tykit ovat vielä ihan sijoillaan. Eli myös se tykki, jonka luona isäni asemapaikka oli. ... jatkuu

”Kävin skanssissa lusikoimassa manna-ryynivellini istuen täysissä tamineissa sillä turkin riisuminen olisi vaatinut ilmaliivien tyhjentämisen ja uudelleen puhaltamisen. Minun oli kuitenkin palattava nopeasti takaisen päästämään toverini vuorollaan syömään. Monet riisuivat tässä vaiheessa liivinsä, eivätkä puke- neet niitä enää päälleen.

Klo 12.50 kuului aluksen peräpuolelta ensin tärähtelyä ja sitten voimakas, mutta ”pehmeän tuntuinen” isku ravisteli alusta. Oikealla puolella osa konehuoneen ja perävaraston välistä laipiota ja kantta sekä kylkeä repesi. Roinaa lenteli korkealle ilmaan. Myöhemmin tehtyjen päätelmien mukaan ns. herätemiina räjähti laivan alla. Alus kallistui nopeasti oikealle ja vai- pui perä edellä pinnan alle klo 12.52. Up- poamispaikka oli noin 7,7 mpk Russarön maja- kasta suuntaan 140°.”

Edellä mainittuun räjähdysten syyhyn HS an- taa uutta tietoa. *Louhen* räjähdysten syy oli vuosikymmeniä arvoitus. 2000-luvulla arkisto- tutkimukset paljastivat, että todennäköinen upottaja oli saksalaisen U-370-sukellusvene- en ampuma torpedo, mikä hakeutui kohteeseensa laivan äänen perusteella. Mikä mielenkiintois- ta, torpedo ammuttiin sukellusveneestä, jonka kapteeni oli *Louhen* kapteenin, Olavi Syrjäsen, hyvä ystävä.

”Räjähdysten tapahtuessa olin laivalla ehkä kaikkein edullisimmassa kohdassa. Putosin kuitenkin istualleni, mutten loukkaantunut mi- tenkään. Noustuani ylös näin heti koko tilan- teen. Laiva oli jo huomattavasti kallellaan oi- kealle ja kallistui nopeasti lisää perän samalla painuessa. Sillä hetkellä oli täysin selvää, että mitään pelastusveneitä tai lauttoja ei voitaisi tai kerettäisi laskea. Ainoa mahdollisuus pelastua oli hypätä nopeasti jostain vasemmalta keulan puolelta mereen. Se oli tehtävä viipymättä. Laskeuduttuani kaksi kerrosta alas keulakan- nelle, se oli jo niin paljon kallellaan oikealle, että nouseminen vasemmalle partaalle oli var- sin vaikeata. En yrittänytkaan vähentää vaate- tusta, sillä tiesin, että täyteen puhalletut ilmali- ivit kyllä pitävät minut pinnalla. Liuin istuallani laivan kylkeä pitkin mereen niin, että jopa kar- valakkikin pysyi päässä.

Tuntuihan se vesi kylmältä, mutta se oli nyt si- vuseikka. Yritin uida laivasta mahdollisimman etäälle ennen sen uppoamista. Se onnistuikin aluksi ennen kangistumista. Pussirukkaset kä- sissä olivat kuin räpylät. Muutaman vedon jäl- keen vilkaisin taakseni. Laiva upposi perä edellä. Keulan ollessa pystyssä siinä roikkui vielä miehiä. Olin sen verran etäällä, etten tun- tenut laivan imua sen upotessa pinnan alle.

Lehtitietojen mukaan laiva upposi kahdessa minuutissa ja sen hylky on löytynyt noin sadan metrin päässä räjähdyspaikasta. Laiva makaa kovalla hiekkapohjalla vaakasuorassa kölil- lään.

Isäni pelastettiin noin kymmenen minuutin ve- dessä räpiköinnin jälkeen pahasti kohmettune- na saattueessa mukana olleeseen suomalaiseen vartiomoottoriveneeseen (VMV 5) ja samaan veneeseen pelastui myös laivalla ollut venäläi- nen yhdysupseeri ltn. Filipitshev. Lieneekö sa- ma yhteysupseeri, joka HS:n artikkelin mukaan oli vienyt laivan kapteenin pelastusliivin.

”Sairaalassa odoteltiin jännittyneinä viimeises- sä veneessä saapuvia. Silloin selvisivät puuttu- vat. Odotin viimeiseen saakka parhaimman ys- täväni, laivan radistin, saapumista, mutta hän ei tullut. Miksi? Sitä olen näinä vuosikymme- ninä useasti miettinyt, enkä ole vastausta löytä- nyt. Hän oli hyväkuntoinen nuorukainen. Hä- nellä oli pelastusliivit yllään ja hänen sijaintin- sa laivalla oli oikeastaan melko turvallinen.

Lopputulokseksi jäi, että 11 miestä puuttui. Kukaan pelastuneista ei saanut vakavia fyysi- siä vammoja.

Vaikein suorittamani tehtävä oli käydä kerto- massa seuraavalla lomalla radistin vanhemmil- le heidän poikansa viimeisistä vaiheista. Varsinainen suruviesti oli tullut virkatietä aikaisem- min. Kerroin heille sen minkä tiesin. En tien- nyt kaikkea. Ehkä niin oli hyvä.”

Meillä jälkipolvilla on isäni kertomusten lisäk- si yksi konkreettinen muisto miinalaiva *Louhesta*.

Hänen kaulassaan tähystyspaikalla ollut kiikari on tänäkin päivänä mökilläni Hangossa.

* * *

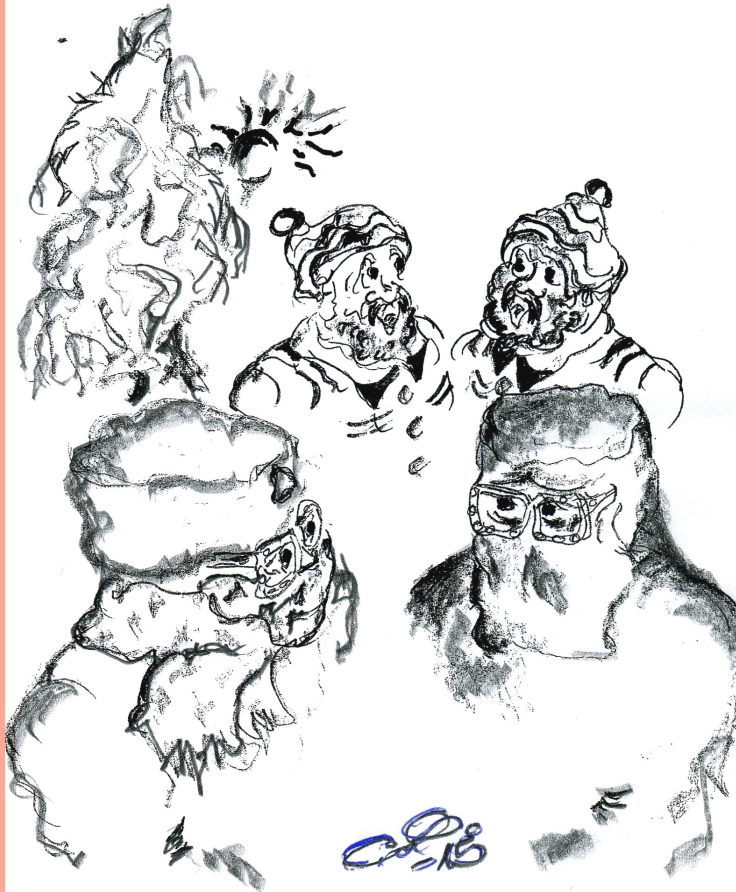
AbraKadabra ?

Xcolm-
jyhdlömw
ääö

Qobvedty
uklZrreyx
Fsdklx

VyHtrwsq
lpefsbb
Gkzexn

IytBgrty
harotLi
Khgtre

Xcolm-
jyhdlömw
ääö

Qobvedty
uklZrreyx
Fsdklx

VyHtrwsq
lpefsbb
Gkzexn

IytBgrty
harotLi
Khgtre

HYMYÄ HUULEEN!

Lahjoitusko?

Olen päättänyt testamentata aivoni tieteelle.
Mikäpä siinä. Vaatimatonkin lahjoitus tukee tiedettä askeleen eteenpäin.

Kuulitko yöllä?

Miehesi tuli yöllä myöhään kotiin.
Kauhistus, kuulitko sinäkin sen?
En, mutta vastaanottosi sitäkin selvemmin!

Metsältä palannut

Vaimo odotti miestään metsästysreissulta.
- No, tuliko saalistakin?
- Ei, mutta jälkiä oli kamalan paljon.
- Sitten saammekin ensi viikolla pelkkää jälkiruokaa.

Hienot hampaat

Onpa sinulla kauniit hampaat, mies ihmetteli uutta valloitustaan
Olen perinyt ne äidiltäni.
Niinkö? Ja sopivat noin mainiosti.

PEKKA

KOHOKKAITA JA LÄSSÄHDYKSIÄ

Tällä kertaa tästä palstasta uhkaa tulla lässähdys alusta alkaen, kun suvun salaiset tietolähteet eivät ole tarjonneet paljonkaan palstalle sopivia aineksia. Mitähän tähän nyt puristaisi? Yritetään keittokirjoja, josko sieltä pääsisi kiinni kohokkaisiin.

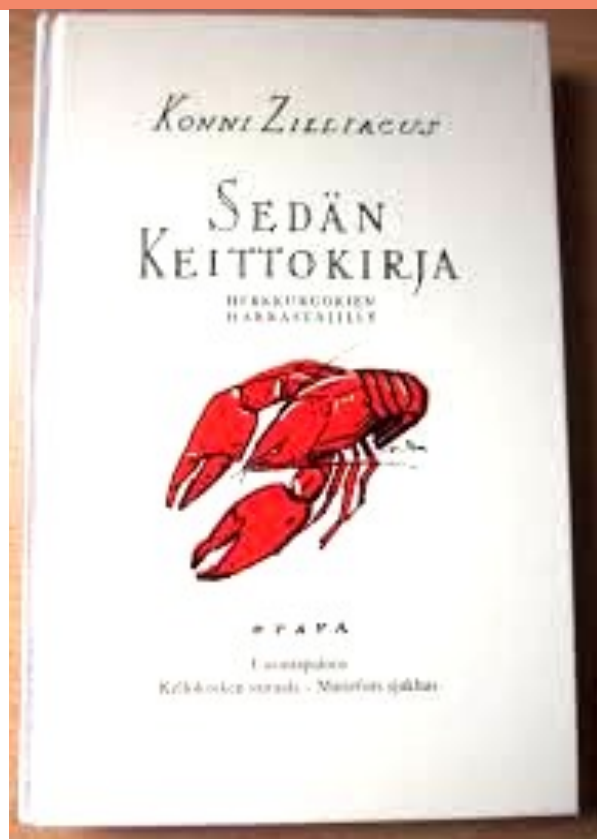
Hyllyssäni on näköispainos Konni Zilliacuksen alun perin ruotsiksi kirjoittamasta keittokirjasta, joka on julkaistu suomeksi vuonna 1926 nimellä ”Sedän keittokirja”. Alaotsikko kertoo, että kirja on tarkoitettu herkkuruokien harrastajille. Sieltä luulisi kohokkaita löytyvän.

Ja aivan oikein! Reseptinä numero 136 tarjoilaan kinkkukohokas (souffle de jambon). Reseptin lopussa Setä kertoo: ”Tämän harvinaisen herkkullisen ruoan on keksinyt eräs ranskalainen mestarikokki Englannissa, missä sitä muutama vuosi sitten tarjottiin ensi kerran erällä päivällisillä, jolloin se herätti yleistä mieltymystä”. Hieno, pidättyväinen ylistys herkulle!

Kinkkukohokkaassa on tietysti kinkkua: puoli kiloa, vähärasvaista, jauhetaan kolmeen kertaan ja vielä hienonnetaan kivihuhmaressa, ”jos semmoinen on talossa” ja sekoitetaan pieneen määrään kylmää Bechamel-kastiketta ja maustetaan valkopippurilla. Seos siivilöidään kattilaan ja sekaan kaadetaan 1/8 –litraa kuumaa Bechamel-kastiketta. Sitten lisätään mukaan 4 munankeltuaista ja 6 vaahdotettua valkuaista, ja lopuksi 100 grammaa parmesania raasteena, varovasti sekoittaen. Kaadetaan vuokaan ja kypsytetään uunissa varovasti. Tarjoillaan joko ilman kastiketta tai kastikkeen n:ro 38 (kirpeä kastike, ”Sauce piquante) kanssa. Ja ei kun syömään!

Mahtoiko elää vanhaksi ja terveenä tämä Setä, jonka keittokirja on täynnään näitä kuuden kananmunan ja runsaan kerman ja voin reseptejä ranskalaishenkisesti esitettyinä? Sedän erikoislaatuista elämää on kuvattu esimerkiksi Facebook –artikkelissa otsikolla ”Yläkerran Konniherran ihmeelliset seikkailut”. Selväksi käy, että Sedän pääansiot ja –puutteet olivat kokonaan muualla kuin keittiöalalla.

Hänet tunnettiin monista yrityksistään tilanomistajana ja liikemiehenä.

Niistä useimmat jäivät lyhytkestoisiksi. Konni Zilliacus oli 1800-luvun lopulla myös lehtimies ja asianajaja Costa Ricassa, Yhdysvalloissa ja Japanissa. Myöhemmin hänestä tuli tunnettu itsenäisyysmies, Venäjän valtaa vastustanut aktivisti, joka karkotettiin vehkeilijänä maanpakoon. Maanpaossa hän edelleen toimi Englannista käsin Venäjää vastaan ja Suomen itsenäisyyden puolesta; hän palasi viimeisiksi vuosikseen itsenäiseen Suomeen. Hän oli suurperheen isä, joka jätti ensimmäisen suuren perheensä 1889 ja karkasi maailmalle. Hänen Japanissa syntynyt saman niminen poikansa oli myöhemmin Englannin parlamentin jäsenenä. Ruokolahdella syntynyt isä-Zilliacus kuoli Helsingissä 68-vuotiaana.

Setä kuuluu varmasti kansallisen elämäkertakokoelman kohokkaisiin, tosin siihen lajiin, joka voi monesti lässähtää. Siksi onkin erikoista, että hänen kohokasreseptistään puuttuvat kokonaan varoitukset lässähtämisestä, josta muissa kohokaslähteissä aina muistutetaan. Se lienee merkki parantumattomasta optimismista, jota kohokkaan laatijalta vaaditaan.

Jussi Simpura

Monta on tiellä taivaltajaa
Mistä ja minne taivaltavaa
Toisille selvä on määränpää
Toisille kohtaloks miero jää

Mikä kotikunnahilla mättää
Kun ne näin täytyy jättää
Pienen ihmisen turvallisuus
Tuntematon tulevaisuus

Lieneekö synnä aatteet pahat
Valta, ahneus ja rahat
Ihmisen ihmiselle luomaa
Ei syytetä kaikesta Luojaa

UNTO

Taiteilijamme Unto (Kohonen) on tuottanut lukijoillemme iloa lähes 20 vuotta kuviensa kautta, myöhemmin myös runoillaan. Nyt on Unto päättänyt siirtyä katsomon puolelle.

Toimitus kiittää avustasi kuten myös lehtemme pysyvän ulkoasun luomisesta sekä saman tyylin muistoesineistäsi. Iloa riittää vielä lehtereilläkin.

Marja Hautanen 60 vuotta

Kahdesta asiasta huomaa sen, että täyttää kuusikymmentä; siitä, että on tullut mummiksi ja että työtoverit ovat omien lasten ikäisiä. Näin saatoin todeta viettäessäni syntymäpäiviäni lokakuun puolella välissä. Katoin sopan ja kakut pöytään, ensin viikolla työtovereilleni ja sitten viikonloppuna kilistelisin laseja ystäväni ja sukulaisten kanssa.

Viimeksi mainituista mukana olivat tietysti lapseni Katri ja Jaakko vaimoineen pienen Leevi poikansa kanssa, äitini ja sisareni Terhin perhe niin Wienistä kuin Helsingistäkin. Näin kahdella kattauksella sain mahdutettua kotiini kaiken kaikkiaan liki viisikymmentä vierasta.

Yllätykseni sain onnittelut kukin ja runoin vielä sukuseuran hallituksen kokouksessa muutamaa viikkoa myöhemmin. Nyt haluankin lämpimästi kiittää kaikkia onnittelijoitani.

Marja Hautanen (Anna/August/Erkki)

Yllä oleva kuva on otettu sukuseuran hallituksen kokouksessa Ison Omenan kirjastossa.

Terveisiä Australiasta!

Sukuseuran kotisivujen luoja ja ylläpitäjä **Kalle Kangasmaa** (Juho/Yrjö/Kaija/Pertti) oli perheineen vuoden vaihteessa Australiassa. Kallella on äitinsä puolelta Brisbanessa serkku. Hänen vaimonsa **Hanna** taas on ollut siellä vaihto-oppilaana 1990 ja tutustunut sukuun, jonka juuret ovat 1940-luvulta Kauhajoelta. He asuivatkin matkansa kaksi ensimmäistä viikkoa heidän vieraanaan.

Jännitystäkin mahtui mukaan, kun viimeisen viikon majoitus paloi metsäpalossa, Melbournesta 150 km etelään.

Onneksi korvaava majoitus järjestyi hyvin!

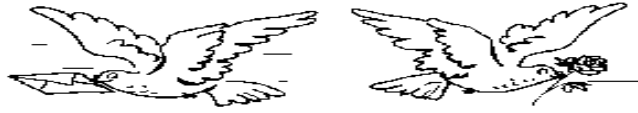
Kalle toimi matkansa aikana myös sukuseuran lähettiläänä. Hän postitti Brisbanesta sukuhistoriakirjan *Karmalasta kauemmalle*

Satu Koikkalaiselle (os. Kohonen) Canberran eteläpuolelle. Satu oli ottanut meihin yhteyttä kotisivujen kautta, ja kertonut taustastaan ja kiinnostuksestaan.

Perinteinen perhekuva Australiasta! Kuvassa reunoilla Kalle Kangasmaa ja vaimonsa Hanna. Keskellä pojat ikäjärjestyksessä ylhäältä alaspäin: Aaro, Simo ja Jaakko. Pikku Koalakin on päässyt kuvaan.

Pirjo Lehtinen

UUTISIA JÄSENISTÖLTÄMME KOHOSTEN KOHOKOHTIA

MIKA KOHONEN PALANNUT VAAJAKOSKELLE

Sukumme ehkä nimikuuluin edustaja, Salibandyn taituri **Mika Kohonen (Matti)** on palannut lähtömaisemiinsa Vaajakoskelle. Mika on voittanut urallaan mm. kaksi maailmanmestaruutta ja valittu pitkän Ruotsin uransa aikana viisi kertaa maailman parhaaksi salibandyn pelaajaksi.

Mika on hankkinut ukkinsa Uunon rakentaman talon haltuunsa. Ruotsiin on jäänyt toinen koti, jota asustavat vaimo ja kaksi kouluikäistä poikaa. Mikaa sitoo Suomeen uusi pelaajaura Seinäjoen Palloveljien joukkueessa. Mika (39) myöntää, että pelit pian päättyvät, mutta mikään jäädyttelijä hän ei vielä ole.

Mikasta kerroimme vuoden 2001 numerossamme laajemmin. Tuohon juttuun Mikan setä, Unto (lehtemme taiteilija) oli piirtänyt Mikasta mainion alla olevan karrikatuurin.

Mikan kuulumisista kertoi laajasti Turun sanomat (TS, 21.9.2015).

UUSIA SUKULAISIA SUKUSEURAN PIIRIIN!

Netissä olevien kotisivujen kautta meihin otti yhteyttä Pekka Lievo Vantaalta. Hän oli alkanut tutkia omaa sukuaan ja löytänyt meidän kotisivut. Erittäin kiinnostunut hän oli sukuhistorian kirjasta Karmalasta kauemmalle. Hän on Anna ja Gabriel Lempisen jälkeläisiä.

Hänen vanhempansa olivat (Anna/Taneli):

- Helmi Inkeri Lievo os.Lempinen (1910-1977)
- Alexander Lievo (1903-1976).

Heidän lapsiaan ovat:

- Pekka Lievo
- Pirjo-Riitta Helin os. Lievo

Tästä sukuhaarasta hän lupasi lisätietoja myöhemmin, kun hän on edennyt omissa sukututkimuksessaan.

Hän nouti sukuhistoriakirjan henkilökohtaisesti Nummelasta joulukuun alussa, joimme yhdessä kahvit uuden sukulaisuuden kunniaksi. Emäntä ilahtui saamastaan joulukukkatervehdyksestä!

Pirjo Lehtinen

Viime vuosi olikin sukulaisilla rauhallista aikaa! Emme ole saaneet hääuutisia emmekä vauvauutisia!

KORKEAN IÄN KOHOSET

50 v.

Kaisa Kankaanpää 28.04.2015

55 v.

Aki Kohonen 15.03.2015

Tapio Kohonen 26.12.2015

60 v.

Ari Kohonen 17.08.2015

Marja Hautanen 13.10.2015

65 v.

Paul Medley 27.02.2015

Tuija Laitala 25.10.2015

Pirjo Tuomola 17.09.2015

Pertti Tuomola 12.11.2015

70 v.

75 v.

80 v.

***Parhaimmat Onnittelut
kaikille merkkipäivän johdosta!***

***Toivotamme kaikille jäsenillemme
Onnellista Uutta Vuotta 2016***

Yhteystiedot ja osoitteet

Jäsenkirjeemme kääntöpuolella lähetämme aina sukuseuramme yhteyshenkilöiden osoitteet ja puhelinnumerot. Käytä niitä hyväksesi ja ota meihin yhteyttä.

**Mikäli omat yhteystietosi muuttuvat,
muistathan ilmoittaa siitä jäsenrekisterin
hoitajalle,**

Pirjo Lehtiselle, Loiskaajantie 8 A 9
03100 Nummela, puh. 040-561 2730
Sähköposti: aune.lehtinen@kolumbus.fi

Siten varmistat, että posti tulee sinulle perille!

Lisää merkkipäivätietoja!

Olemme saaneet syntymäpäivätiedot vain Juhon sukuhaarasta Aune Simpuran kokoamina.

Olisi hyvä saada näitä tietoja myös muista sukuhaaroista!

Ilmoitelkaa merkkipäivistä lehden toimitukselle!

